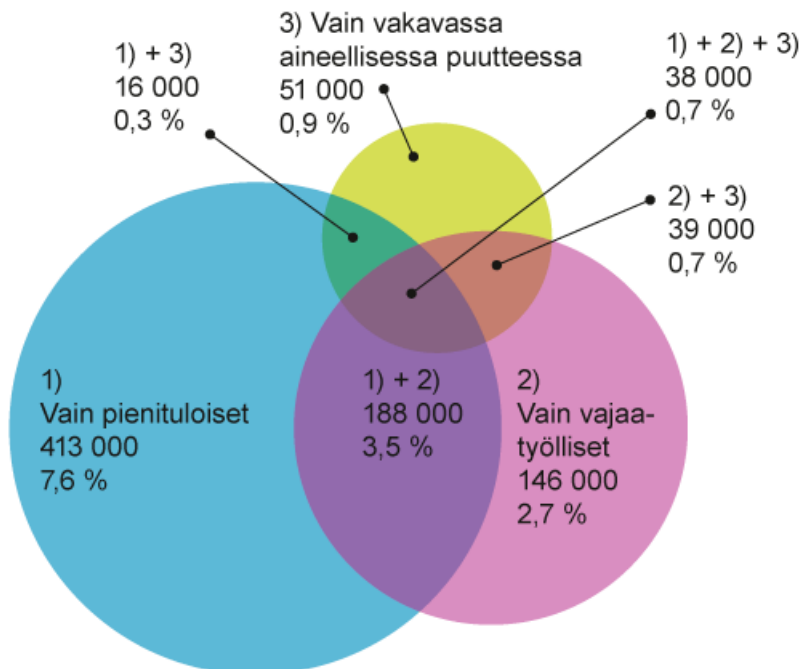

Elinolotilasto 2018

890 000 henkilöä oli köyhyys- tai syrjäytymisriskissä vuonna 2017

Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä oli 890 000 suomalaista eli 16,4 prosenttia koko kotitalousväestöstä vuonna 2017, ilmenee Tilastokeskuksen uudesta elinolotilastosta. Suurin osa köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevista on pienituloisia, joita oli 12,1 prosenttia väestöstä. Pienituloisuuden jälkeen tavallisinta on vajaatyöllisyys, joka koskee 7,6 prosenttia väestöstä. Harvinaisinta on vakava aineellinen puute, joka koskee 2,6 prosenttia koko kotitalousväestöstä.

Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevat riskin ulottuvuuksien mukaan vuonna 2017

Köyhyys- tai syrjäytymisriski tarkoittaa, että henkilö on suhteellisesti pienituloisen, vajaatyöllisen tai vakavaa aineellista puutetta kokevan kotitalouden jäsen (ks. [käsitteet](#)). Köyhyys- tai syrjäytymisriskiin riittää, että yksi näistä riskeistä toteutuu, mutta ne voivat olla myös yhtäaikaista. Pienituloisia oli 654 000, vajaatyöllisiä 410 000 ja vakavaa aineellista puutetta kokevia 143 000 vuonna 2017.

Suurin joukko köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevista on ainoastaan pienituloisia. Heitä on noin 413 000 henkilöä eli 7,6 prosenttia koko väestöstä ja hieman alle puolet kaikista köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olleista. Toiseksi yleisintä on kokea samanaikaisesti sekä pienituloisuutta että vajaatyöllisyyttä, mikä koskettaa noin 188 000 henkilöä eli 3,5 prosenttia väestöstä. Pelkkä vajaatyöllisyys on kolmanneksi yleisintä, ja se koskee noin 146 000 henkilöä eli 2,7 prosenttia väestöstä. – Lisää tietoa köyhyys- tai syrjäytymisriskistä tämän julkaisun katsauksesta 1 sekä [tietokantataulukoista](#).

Köyhyys- tai syrjäytymisriskiä mittaava niin sanottu AROPE-indikaattori (At Risk of Poverty or Social Exclusion) on osa Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden seuranta. Sen tavoitteena on vähentää köyhyys- tai syrjäytymisriskissä elävien henkilöiden määrää EU:ssa 20 miljoonalla vuoteen 2020 mennessä verrattuna vuoteen 2008, jolloin köyhyys- tai syrjäytymisriskissä oli 116 miljoonaa ihmistä. Vuonna 2016 riskissä oli 113 miljoonaa ihmistä 28 EU-maassa.

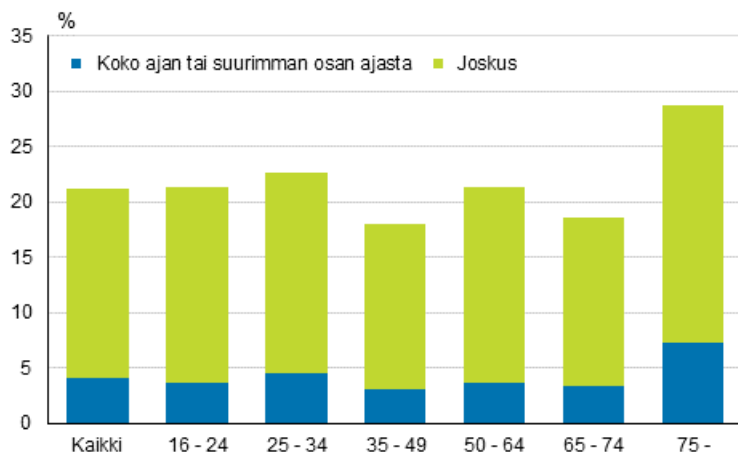
Köyhyys- tai syrjäytymisriskin taso on Suomessa selvästi matalampi kuin Euroopassa keskimäärin. 28 EU-jäsenmaassa noin 22,4 prosenttia väestöstä oli köyhyys- tai syrjäytymisriskissä vuonna 2016, kun Suomessa osuus oli samana vuonna 15,7. Suomen osuus oli EU:n kolmanneksi matalin. Suomessa väestön köyhyys- tai syrjäytymisriski kohdentuu pienituloisuuden myötä erityisesti nuoriin aikuisiin sekä yli 75-vuotiaisiin, joiden köyhyys- tai syrjäytymisriski onkin EU:n keskitasolla. Erityisesti lasten, työikäisten sekä nuorempien eläkeläisten riski on selvästi EU:n keskitasoa matalampi. – Kansainvälisiä vertailuja on lisää tämän julkaisun katsauksessa 2.

Yksinäisyys vaivaa eniten iäkkäitä ja yhden aikuisen talouksissa asuvia

4,0 prosenttia 16 vuotta täyttäneestä väestöstä eli noin 179 000 henkilöä koki vuonna 2018 olevansa koko ajan tai suurimman osan ajasta yksinäinen. Koko ajan, suurimman osan ajasta tai joskus yksinäiseksi itsensä koki 21,2 prosenttia eli 950 000 suomalaista. Yksinäisimpiä olivat 75 vuotta täyttäneet, joista 7,3 prosenttia oli koko ajan tai suurimman osan ajasta yksinäinen, ja vähintään joskus yksinäisiä oli noin 28,7 prosenttia. Yksinasujat kokivat itsensä useimmin yksinäiseksi, ja lisäksi yhden huoltajan talouksissa yksinäisyyden kokeminen oli yleisempää kuin keskimäärin.

Elinolotilaston pohjana olevassa tulo- ja elinolotutkimuksessa kysyttiin vuonna 2018 16 vuotta täyttäneiltä, miten usein viimeksi kuluneiden neljän viikon aikana he olivat tunteneet itsensä yksinäiseksi. Vastausvaihtoehdot olivat koko ajan, suurimman osan ajasta, joskus, harvoin ja ei koskaan. — Yksinäisyydestä tarkemmin katsauksessa 3 ja [tietokantataulukoissa](#).

Yksinäisyyden tunne neljän viikon aikana iän mukaan vuonna 2018

Elinolotilastosta lisäksi tietoa muun muassa terveydestä, koetusta hyvinvoinnista ja asuinoloista

Tilastokeskus on perustanut uuden elinolotilaston vuodesta 2019 alkaen. Tilasto kattaa vuosittaisiin haastatteluihin perustuvalla tulo- ja elinolotutkimuksella kerättäviä tietoja kotitalouksien ja niiden jäsenten elinolosuhteista, esimerkiksi köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olemisesta, koetusta toimeentulosta, terveydestä ja koetusta hyvinvoinnista sekä asuinoloista. Tietoja on kerätty vuodesta 2003 alkaen Eurostatin koordinoimaan eurooppalaiseen tulo- ja elinolotutkimukseen (EU-SILC), ja tähän asti tiedot ovat olleet saatavilla vain Eurostatin kautta. Nyt julkaistavassa tilastossa käytetään hyödyksi lisäksi kansallisia tietoja, kuten sosioekonomisen aseman ja kotitalouksien elinvaiheen luokituksia. Tulo- ja elinolotutkimuksesta tuotetaan elinolotilaston lisäksi vuosittain tehtävän [tulonjakotilaston](#) otospohjaiset tiedot sekä määrävuosin tehtävän [kotitalouksien varallisuus](#) -tilaston tiedot.

Elinolotilaston tietosisältöä ja tietokantataulukoissa jaeltavia tietoja on tarkoitus kehittää ja täydentää tulevana vuosina muun muassa määräajoin tehtävien lisäkyselyiden tiedoilla. Tilaston pohjana olevat mikroaineistot ovat saatavissa tutkimuskäyttöön käyttö lupaa vastaan sekä Tilastokeskuksen että Eurostatin kautta, ja lisäksi taulukointeja voidaan tehdä pyynnöstä erillisinä toimeksiantoina.

Sisällys

Köyhyys- tai syrjäytymisriski on suurin nuorilla aikuisilla ja yli 74-vuotiailla.....	5
113 miljoonaa EU-kansalaista köyhyys- tai syrjäytymisriskissä, Suomen osuus Euroopan kolmanneksi matalin.....	7
Nuoret ja 65–74-vuotiaat elämäänsä tyytyväisimpiä, yksinäisyys yleisintä iäkkäiden ja yhden aikuisen talouksissa.....	12
Liitteet.....	14

Taulukot

Taulukko 1. Elämään tyytyväisyyden keskiarvo henkilön iän ja kotitalouden tuloryhmän mukaan vuonna 2018 (asteikko 0–10).....	12
--	----

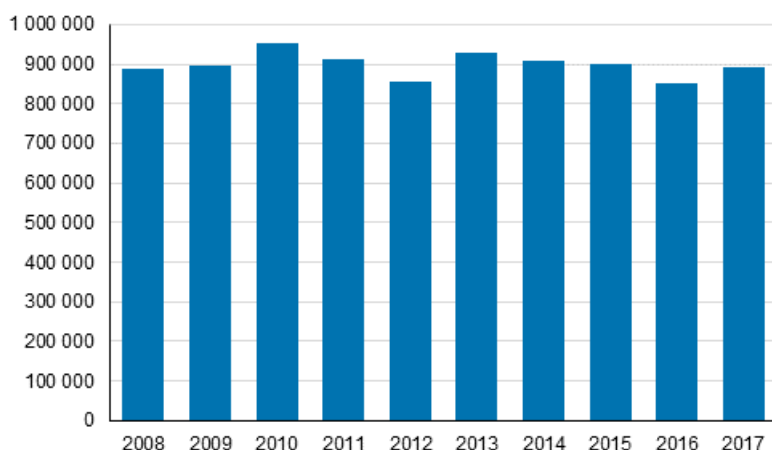
Kuviot

Kuvio 1. Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien määrä vuosina 2008–2017.....	5
Kuvio 2. Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien osuus riskin muodostumisen mukaan vuosina 2008–2017, %.....	5
Kuvio 3. Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien osuus ikäryhmittäin vuosina 2008 ja 2017, %.....	6
Kuvio 4. Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä elävien osuus Euroopan maissa vuonna 2016, %.....	7
Kuvio 5. Köyhyys- tai syrjäytymisriski maittain pienituloisuuden mukaan vuonna 2016, %.....	8
Kuvio 6. Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien osuus maan vakavan aineellisen puutteen asteen mukaan maittain vuonna 2016, %.....	9
Kuvio 7. Vajaatyöllisten osuus maittain vuonna 2016, %.....	9
Kuvio 8. Köyhyys- tai syrjäytymisriski maittain riskin syvyyden mukaan vuonna 2016, %.....	10
Kuvio 9. Lasten ja 65 vuotta täyttäneiden pienituloisuusasteet Euroopassa vuonna 2016, %. Maat on järjestetty lasten pienituloisuusasteen mukaan.....	11
Kuvio 10. Työssäkäyvien 18–64-vuotiaiden pienituloisuusaste Euroopan maissa vuonna 2016, %.....	11
Kuvio 11. Koko ajan, suurimman osan ajasta tai joskus neljän viikon aikana olonsa yksinäiseksi tunteneet 16 vuotta täyttäneet iän mukaan vuonna 2018, %.....	13
Kuvio 12. Koko ajan, suurimman osan ajasta tai joskus olonsa yksinäiseksi tunteneet 16 vuotta täyttäneet henkilön kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2018, %. Lapsettomissa pareissa ikä viittaa kotitalouden suurituloisimman jäsenen eli ns. viitehenkilön ikään.....	13
Laatuseloste: elinolotilasto.....	14

Köyhyys- tai syrjäytymisriski on suurin nuorilla aikuisilla ja yli 74-vuotiailla

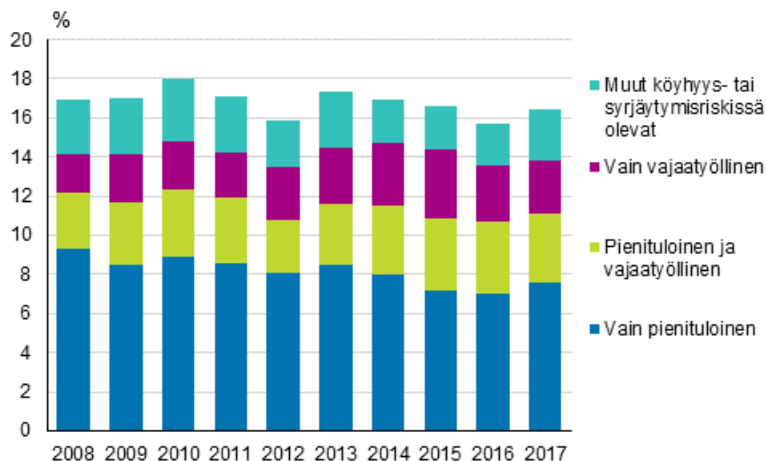
Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä oli 890 000 henkilöä vuonna 2017. Tämä oli 16,4 prosenttia koko kotitalousväestöstä. Vuonna 2008 osuus oli 16,9 prosenttia ja määrä 888 000 henkilöä. Alimmillaan köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien määrä ja osuus olivat vuonna 2016, jolloin riskissä oli 15,7 prosenttia väestöstä eli noin 850 000 henkilöä. (Kuvio 1.) Köyhyys- tai syrjäytymisriski tarkoittaa, että henkilö on joko suhteellisesti pienituloisen, vajaatyöllisen tai vakavaa aineellista puutetta kokevan kotitalouden jäsen (ks. [käsitteet](#)).

Kuvio 1. Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien määrä vuosina 2008–2017

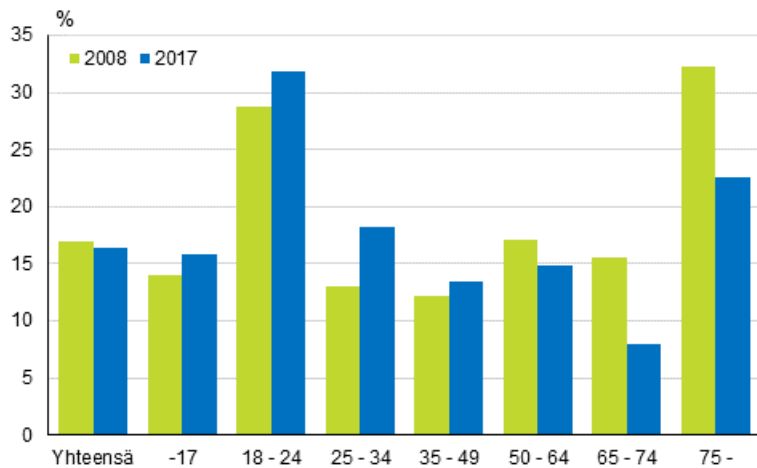
Suomessa suurin osa köyhyys- tai syrjäytymisriskistä selittyy suhteellisella pienituloisuudella. Pienituloisia ovat henkilöt, joiden kotitalouden ekvivalentti käytettävissä oleva rahatulo on alle 60 prosenttia kyseisen vuoden mediaanitulosta eli väestön keskimmaisesta tulosta. Kolme neljästä kaikista köyhyys- tai syrjäytymisriskissä elävistä oli pienituloisten kotitalouksien jäseniä. 7,6 prosenttia väestöstä eli vajaa puolet kaikista köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevista oli pelkästään pienituloisia eikä kokenut samanaikaisesti aineellista puutetta tai vajaatyöllisyyttä. Näin ollen köyhyys- tai syrjäytymisriskiin liittyvät vuosimuutokset seurailevat hyvin tarkasti pienituloisuudessa tapahtuvia muutoksia. (Kuvio 2.) – Tarkempia tietoja pienituloisuusasteista ja niiden muutoksista väestöryhmittäin on tulonjakotilaston [julkaisuissa](#) ja [tietokantatalukoissa](#).

Kuvio 2. Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien osuus riskin muodostumisen mukaan vuosina 2008–2017, %

Väestöryhmien köyhyys- tai syrjäytymisriskissä on tapahtunut muutoksia vuoden 2008 jälkeen. Riski on kasvanut eniten nuorilla aikuisilla ja vähentynyt selvimmin vanhuuseläkeiän ylittäneillä. Muutokset ovat yhdenmukaisia pienituloisuudessa tapahtuneiden rakennemuutosten kanssa: myös pienituloisuusasteet ovat kasvaneet erityisesti nuorilla, kun iäkkäillä ne ovat pienentyneet. (Kuvio 3.)

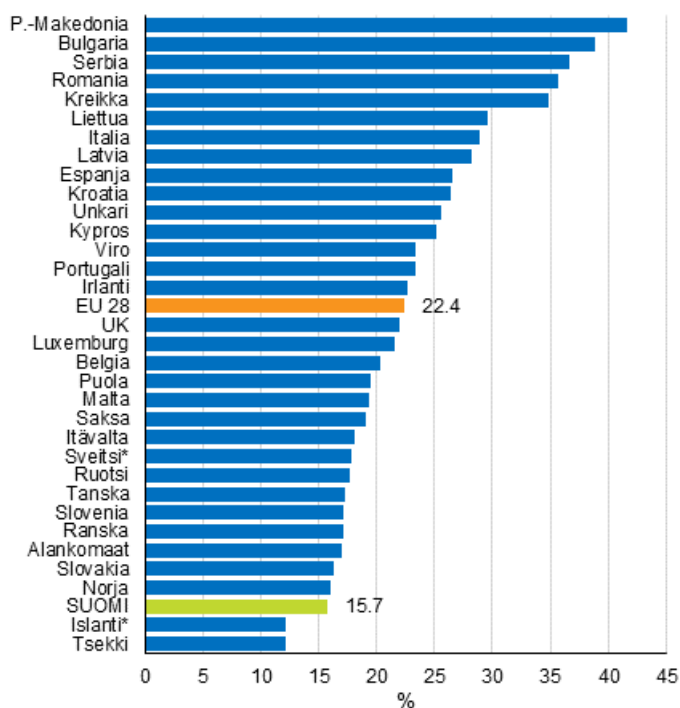
Kuvio 3. Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien osuus ikäryhmittäin vuosina 2008 ja 2017, %

113 miljoonaa EU-kansalaista köyhyys- tai syrjäytymisriskissä, Suomen osuus Euroopan kolmanneksi matalin

28 EU:n jäsenmaassa 113 miljoonaa henkilöä eli 22,4 prosenttia oli köyhyys- tai syrjäytymisriskissä vuonna 2016, jolta viimeiset kansainväliset vertailutiedot ovat olemassa (kuvio 4). Osuus on matalin vuoden 2009 jälkeen. Eurooppa 2020 -strategiassa on asetettu tavoitteeksi köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien määrän vähentäminen noin 20 miljoonalla verrattuna vuoteen 2008, jolloin riskissä oli 116 miljoonaa henkilöä. Tavoitteen saavuttaminen vaatisi siis noin 17 miljoonan henkilön nostamisen pois köyhyys- tai syrjäytymisriskistä. Suomen kansallinen tavoite on pienentää köyhyys- tai syrjäytymisriskissä elävien määrää noin 770 000:een, mikä on 150 000 vähemmän kuin vuonna 2008. Vuoden 2017 tasoon (890 000) verrattuna tavoitteen saavuttaminen edellyttää siis vielä noin 120 000 henkilön nostamista pois köyhyys- tai syrjäytymisriskistä.

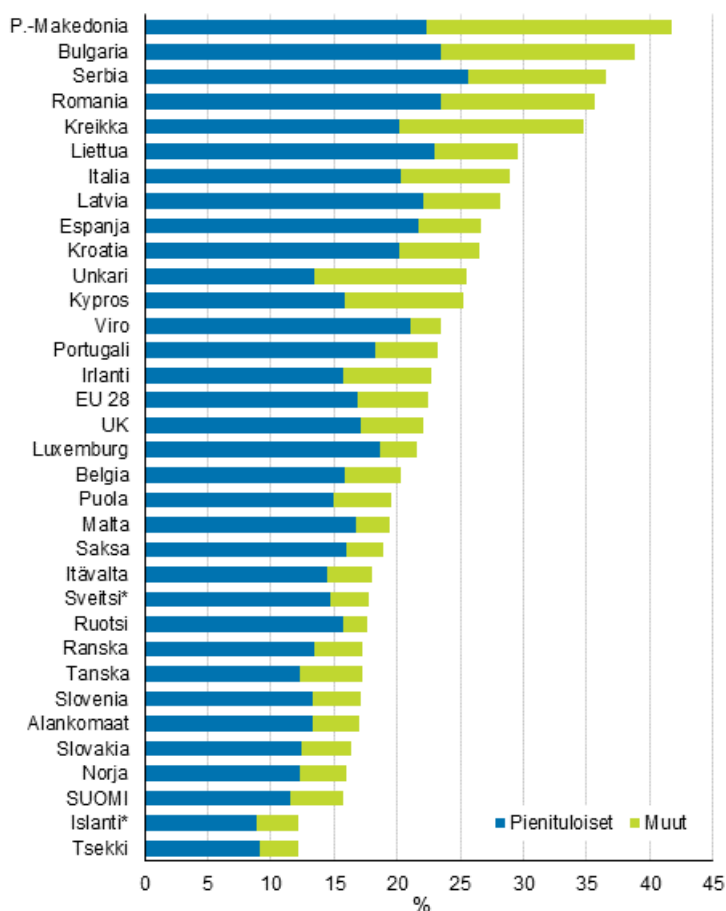
Kuvio 4. Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä elävien osuus Euroopan maissa vuonna 2016, %

* Islannin ja Sveitsin tiedot viittaavat vuoteen 2015.

Suomen köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien osuus oli 15,7 prosenttia vuonna 2016, mikä oli Euroopan maiden kolmanneksi matalin. Matalimmat asteet ovat Islannissa ja Tsekeissä, 12,1 prosenttia kummassakin. Matalimmat riskit ovat tavallisesti läntisen ja pohjoisen Euroopan maissa, kun taas eteläisen ja itäisen Euroopan maissa riskissä olevia on selvästi enemmän suhteessa väestöön. Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevista suurin osa on ainakin pienituloisia kaikissa maissa (kuvio 5).

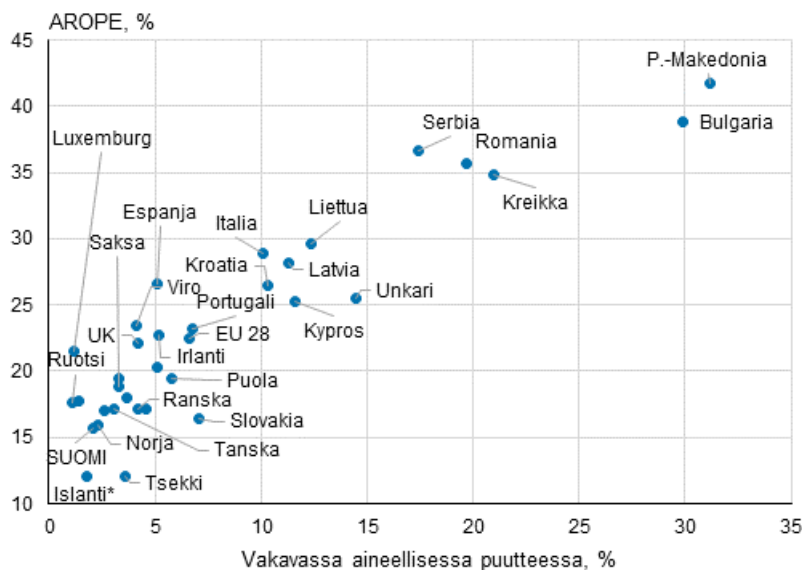
Kuvio 5. Köyhyys- tai syrjäytymisriski maittain pienituloisuuden mukaan vuonna 2016, %

* Islannin ja Sveitsin tiedot viittaavat vuoteen 2015.

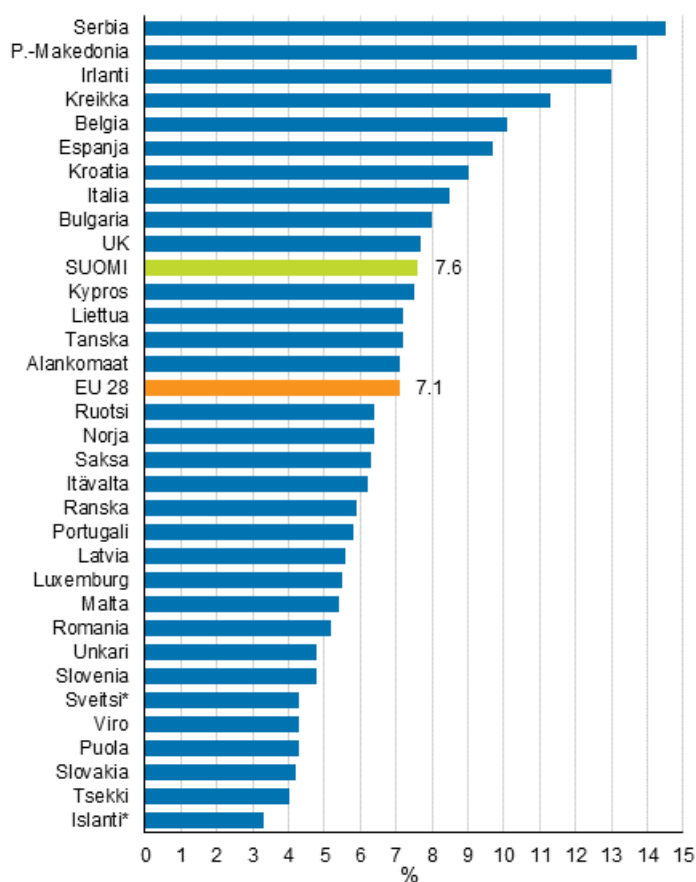
Maissa, joissa riskissä olevien osuus on suuri, on myös vakavaa aineellista puutetta kokevien osuus korkea. (Kuvio 6.) Vajaatyöllisyys ei yleisty yhtä suoraviivaisesti köyhyys- tai syrjäytymisriskissä elävien osuuden kasvun kanssa kuin vakava aineellinen puute, mutta sekin on yleisintä suuren köyhyys- tai syrjäytymisriskin maissa. Vajaatyöllisyys on yleistä kuitenkin myös maissa, joissa köyhyys- tai syrjäytymisriskissä elävien osuus on EU:n keskimääräistä osuutta vähäisempi, kuten Suomessa, Belgiassa ja Tanskassa. (Kuvio 7.)

Kuvio 6. Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien osuus maan vakavan aineellisen puutteen asteen mukaan maittain vuonna 2016, %

* Islannin ja Sveitsin tiedot viittaavat vuoteen 2015.

Kuvio 7. Vajaatyöllisten osuus maittain vuonna 2016, %

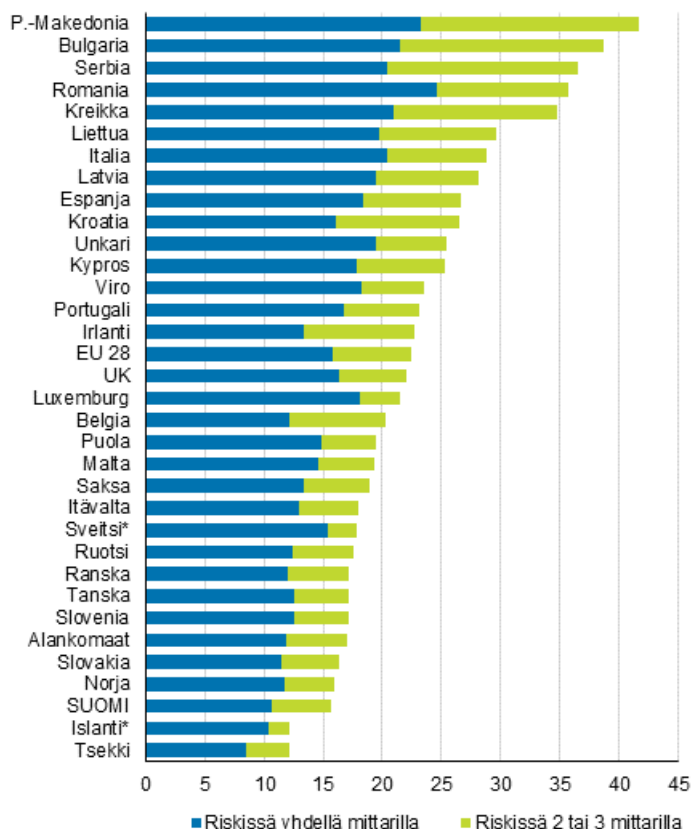

* Islannin ja Sveitsin tiedot viittaavat vuoteen 2015.

Mitä suurempi riskissä olevien osuus on, sitä suurempi osuus riskissä olevista on köyhyys- tai syrjäytymisriskissä usealla mittarilla yhtä aikaa (kuvio 8.) Suomessa kolmasosa köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevista on riskissä kahdella tai useammalla mittarilla. Osuus on hieman suurempi tai

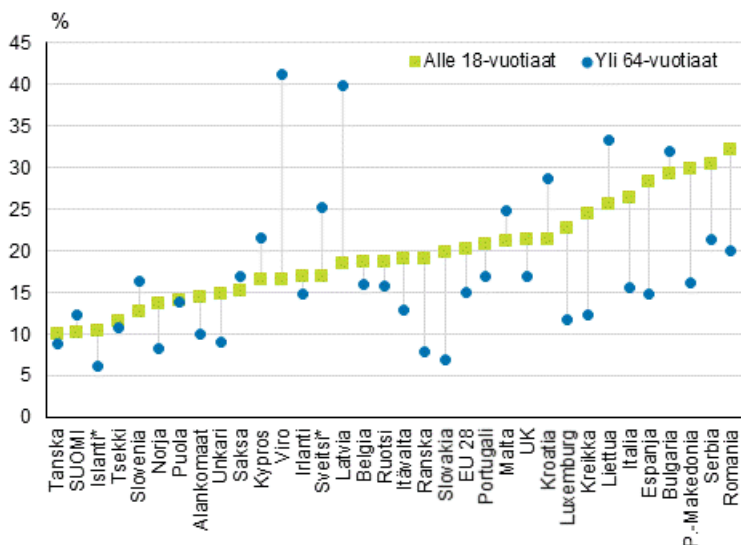
samaa luokkaa kuin Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa. Pienimmät osuudet ovat Sveitsissä (13,5 %), Islannissa (14 %) ja Luxemburgissa (15,8 %), ja suurimmat Bulgariassa (44,6 %), Serbiassa (44,3 %) ja Pohjois-Makedoniassa (44,1 %).

Kuvio 8. Köyhyys- tai syrjäytymisriski maittain riskin syvyyden mukaan vuonna 2016, %

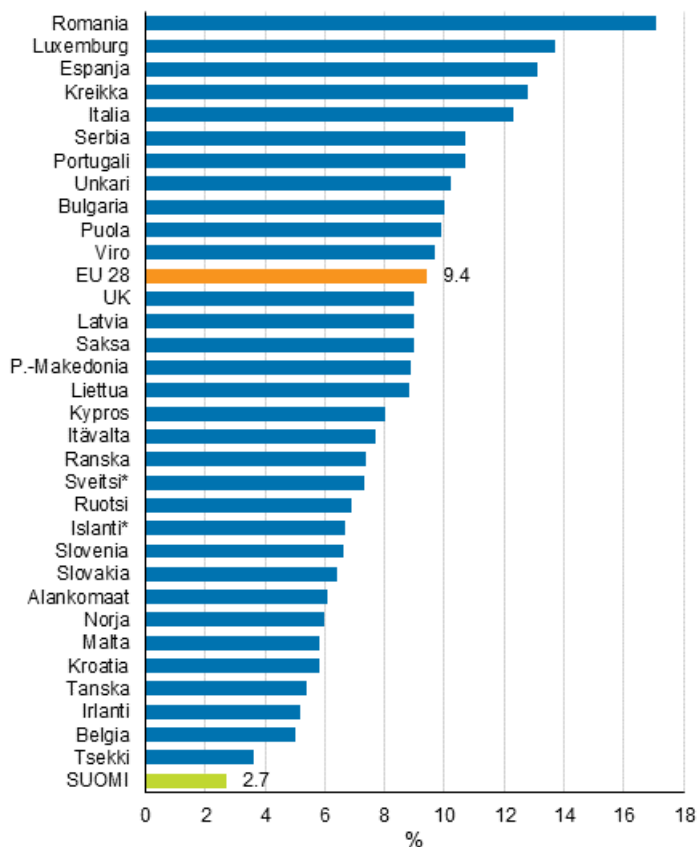
Köyhyys- tai syrjäytymisriskin yleisin ulottuvuus, pienituloisuus, on rakenteeltaan erilaista eri maissa. Alle 18-vuotiaiden pienituloisuusaste oli vuonna 2016 Suomessa Tanskan jälkeen kaikkien EU-maiden matalin, 10,2 prosenttia. Myös 65 vuotta täyttäneiden pienituloisuusaste oli alle 28 EU-maan keskiarvon, 12,3 prosenttia. Lasten pienituloisuus on yleisintä Romaniassa, Serbiassa, Pohjois-Makedoniassa ja Bulgariassa, ikääntyvien pienituloisuus taas on vertailumaista yleisintä Virossa, Latviassa ja Liettuassa. (Kuvio 9.)

Kuvio 9. Lasten ja 65 vuotta täyttäneiden pienituloisuusasteet Euroopassa vuonna 2016, %. Maat on järjestetty lasten pienituloisuusasteen mukaan.

Työssäkäyvien 18–64-vuotiaiden henkilöiden pienituloisuus on Euroopan vähäisintä Suomessa (2,7 %) ja Tsekeissä (3,6 %). Vertailumaiden toisessa päässä on Romania, jossa työssäkäyvän köyhyysriski oli yli kuusinkertainen Suomeen verrattuna. 28 EU-maassa keskimäärin 9,4 prosenttia työssäkäyvistä on pienituloisia. (Kuvio 10.)

Kuvio 10. Työssäkäyvien 18–64-vuotiaiden pienituloisuusaste Euroopan maissa vuonna 2016, %

Nuoret ja 65–74-vuotiaat elämänsä tyytyväisimpiä, yksinäisyys yleisintä iäkkäiden ja yhden aikuisen talouksissa

16 vuotta täyttäneen väestön keskimääräinen elämään tyytyväisyys on säilynyt vakaalla tasolla. Vuonna 2013 asteikolla 0–10 arvioituna¹⁾ suomalaisen aikuisväestön elämään tyytyväisyyden keskiarvo oli 8,0, ja vuonna 2018 se oli 8,1. (Taulukko 1.)

Keskiarvolla mitaten elämään tyytyväisimmät ikäryhmät ovat 16–24-vuotiaat ja 65–74-vuotiaat. 16–24-vuotiailla tyytyväisyyden keskiarvo oli 8,2 ja 65–74-vuotiailla 8,3. Ero muihin ikäryhmiin ei kuitenkaan ole suuri: elämään tyytyväisyyden keskiarvo oli matalin 75 vuotta täyttäneillä, joilla keskiarvo oli 7,9.

Elämään tyytyväisyyden keskiarvot ovat korkeampia suurituloisemmissa ryhmissä. Pienituloisimman viidenneksen keskiarvo vuonna 2018 oli 7,7, kun suurituloisimmassa viidenneksessä keskiarvo oli 8,5. Iän mukaan katsottuna tyytyväisimmät pienituloiset ovat 16–24-vuotiaita tai 75 vuotta täyttäneitä, joilla tyytyväisyyden keskiarvo alimmassa tuloviidenneksessä oli 8,0. Työikäiset samassa tuloryhmässä ovat tyytymättömämpiä, ja matalin keskiarvo oli 50–64-vuotiailla (7,3). Iän ja tulojen mukaan muodostetuista ryhmistä keskimäärin kaikkein tyytyväisimpiä ovat suurituloisimpaan tuloviidennekseen kuuluvat 16–24-vuotiaat nuoret (8,7) ja vähiten tyytyväisiä kaikkein pienituloisimmat työikäiset. – Lisää tietoa tyytyväisyydestä elämään ja muista itse koetun hyvinvoinnin puolia on tietokantataulukoissa.

Taulukko 1. Elämään tyytyväisyyden keskiarvo henkilön iän ja kotitalouden tuloryhmän mukaan vuonna 2018 (asteikko 0–10)

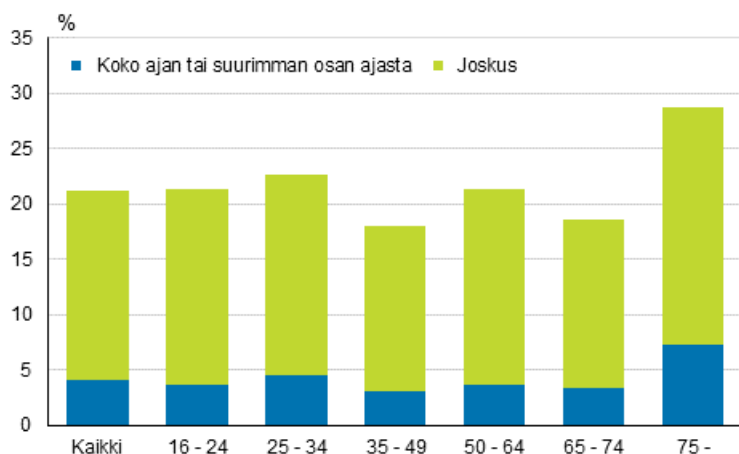
	Kaikki tuloryhmät	Pienituloisin viidennes	2. tulo-viidennes	3. tulo-viidennes	4. tulo-viidennes	Suurituloisin viidennes
Kaikki	8,1	7,7	8,0	8,1	8,3	8,5
16–24	8,2	8,0	8,3	8,1	8,4	8,7
25–34	8,0	7,5	7,9	8,1	8,3	8,4
35–49	8,1	7,4	7,9	8,2	8,3	8,4
50–64	8,1	7,3	7,7	8,1	8,3	8,5
65–74	8,3	7,8	8,3	8,4	8,4	8,5
75–	7,9	8,0	8,0	7,8	8,0	8,2

Tulo- ja elinolutkimuksessa kysyttiin 16 vuotta täyttäneiltä vuonna 2018, miten usein viimeksi kuluneiden neljän viikon aikana he olivat tunteneet itsensä yksinäiseksi. Vastausvaihtoehdot olivat koko ajan, suurimman osan ajasta, joskus, harvoin ja ei koskaan. Kaiken kaikkiaan 4,0 prosenttia väestöstä eli noin 179 000 henkilöä koki olevansa koko ajan tai suurimman osan ajasta yksinäinen. Koko ajan, suurimman osan ajasta tai joskus yksinäiseksi itsensä koki 21,2 prosenttia eli 950 000 suomalaista.

Yksinäisyyden kokeminen on kaikkein yleisintä yli 74-vuotiailla (kuvio 11). Heistä 7,3 prosenttia oli koko ajan tai suurimman osan ajasta yksinäinen, ja vähintään joskus yksinäiseksi koki itsensä 28,7 prosenttia. Yksinäisyyden kokemukset olivat vähäisimpiä 35–49-vuotiailla, joista 81,6 prosenttia ilmoitti kokeneensa yksinäisyyttä harvoin tai ei koskaan. Myös nuoremmilla eläkeikäisillä eli 65–74-vuotiailla yksinäisyyden kokeminen oli harvinaisempaa kuin muilla ikäryhmillä: heistä 81,1 prosenttia koki olonsa yksinäiseksi harvoin tai ei koskaan.

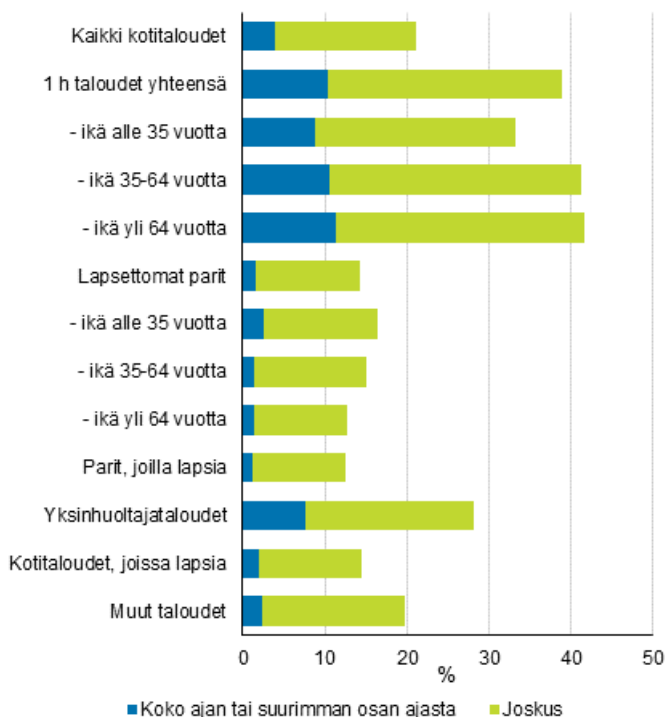
1) Otoshenkilöiltä kysyttiin haastattelussa: Asteikolla nollasta kymmeneen, yleisesti ottaen, kuinka tyytyväinen olet elämääsi nykyisin? Nolla tarkoittaa, että et ole lainkaan tyytyväinen ja kymmenen, että olet täysin tyytyväinen.

Kuvio 11. Koko ajan, suurimman osan ajasta tai joskus neljän viikon aikana olonsa yksinäiseksi tunteneet 16 vuotta täyttäneet iän mukaan vuonna 2018, %

Elinvaiheen mukaan katsoen yksinäisyys vaivaa erityisesti yksinasujia (kuvio 12). Usein yksinäiseksi itsensä tuntevia on yksinasujien joukossa joka kymmenes, vähintään joskus yksinäisyyttä kokee kaiken kaikkiaan 39,0 prosenttia yksinasujista. Iän mukainen yksinäisyyden kasvu näkyy myös yksinasujien keskuudessa. Myös yksinhuoltajatalouksiin kuuluvilla yksinäisyyden kokeminen on yleisempää kuin väestössä keskimäärin. Puolison kanssa asuvien keskuudessa yksinäisyyden kokeminen usein on harvinaista.

Kuvio 12. Koko ajan, suurimman osan ajasta tai joskus olonsa yksinäiseksi tunteneet 16 vuotta täyttäneet henkilön kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2018, %. Lapsettomissa pareissa ikä viittaa kotitalouden suurituloisimman jäsenen eli ns. viitehenkilön ikään.

Laatuseloste: elinolotilasto

1. Tilastotietojen relevanssi

Elinolotilasto on vuosittain laadittava otospohjainen tilasto. Se kuvaa kotitalouksien ja niihin kuuluvien henkilöiden elinoloja eri näkökulmista, kuten köyhyys- tai syrjäytymisriskiä, koettua hyvinvointia ja toimeentuloa, terveyttä ja asumista väestöryhmittäin Suomessa. Tietoja kerätään vuosittain tulo- ja elinolotutkimuksella, jonka pohjalta tuotetaan myös tulonjakotilaston otospohjaiset tiedot ja Suomen tiedot Eurostatin EU-SILC-tutkimukseen sekä määrävuosina tiedot kotitalouksien varallisuus -tilastoon. Osa tilastossa julkaistavista tiedoista kerätään vuosittain, osa vain määrävuosina.

Elinolotilaston tietosisältö perustuu EU:n tulo- ja elinolotilastoon (Statistics on Income and Living Conditions, EU-SILC; EU:n parlamentin ja neuvoston asetus 1177/2003). Luokituksissa käytettävät tulotiedot pohjautuvat tulonjakotilaston tarpeisiin muodostettuihin tietoihin. Nämä tulotiedot noudattavat kansainvälisiä tulonjakotilaston suosituksia¹⁾.

Tilastokeskus julkaisee elinolotilaston tiedot internet-sivuilla ja tietokannassa. Tietoja tilastoidaan muun muassa henkilön iän, henkilön kotitalouden tulotason, sosioekonomisen aseman ja elinvaiheen mukaan. Euroopan komission alainen tilastovirasto Eurostat julkaisee samoja tietoja hieman erilaisilla luokituksilla.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu vuosittain tulo- ja elinolotutkimuksella kerättävään otosaineistoon. Tulo- ja elinolotutkimuksen otos koostuu 16 vuotta täyttäneestä väestöstä ja poimitaan Tilastokeskuksen Suomen väestöä kuvaavasta tietokannasta. Tutkimus kuvaa otokseen valitun henkilön sekä hänen kanssaan samaan kotitalouteen kuuluvien henkilöiden elämäntilannetta. Julkaisuissa tilastointiyksikkönä ovat sekä henkilöt että kotitaloudet. Aineiston perustiedot kerätään haastattelemalla ja yhdistämällä haastatteluaineistoon erilaisia rekisteritietoja.

Haastattelut

Haastattelutiedonkeruun sisältö koostuu keskeisistä elinolojen osa-alueita kuvaavista kysymysmoduuleista, sekä muun muassa asumista, velkoja ja taloudellista toimeentuloa kuvaavista tiedoista. Tietoja kerätään sekä koko kotitaloudesta että sen yksittäisistä jäsenistä. Lähes kaikki henkilöitä koskevat elinolotiedot kysytään haastattelemalla yhtä kotitalouden 16 vuotta täyttäneitä jäsentä. Henkilö voi olla otoshenkilö tai tämän sijaisvastaaja kotitaloudessa. Erityisesti työllisyyttä ja muuta vuoden aikaista toimintaa kuvaavia tietoja kuitenkin kerätään koskien myös muita kotitalouden 16 vuotta täyttäneitä jäseniä, jotta heille voidaan muodostaa tarpeellisia taustatietoja, kuten sosioekonominen asema.

Keskeisiä haastattelutietojen pohjalta muodostettavia taustatietoja ovat

- kotitalouden rakenne: onko kotitalous yhden hengen, pariskunnan, lapsiperheen vai yksinhuoltajan kotitalous
- sosioekonominen asema: mitä henkilö on tehnyt pääasiassa vuoden aikana, esim. ollut palkansaajana, yrittäjänä, eläkeläisenä, työttömänä tai opiskelijana

Keskeisiä haastattelussa kerättäviä tulostietoja ovat

- otoshenkilön kokemus omasta terveydentilastaan ja hyvinvoinnistaan
- otoshenkilön ja koko kotitalouden kokema aineellinen puute
- työikäisten jäsenten koko vuoden aikaista työpanosta kuvaavat tiedot vajaatyöllisyyden laskemista varten (vajaatyöllisyydestä ks. [tilaston käsitteet](#))
- kotitalouden ongelmat rahojen riittämisessä, maksuvaikeudet ja velkaantuminen
- kotitalouden asuinolot, asumismenot ja -kustannukset sekä asunnon laatua kuvaavat tiedot
- lasten aineellinen elintaso ja lasten terveys
- erilaisten palveluiden saatavuus

1) OECD (2013) OECD Framework for Statistics on the Distribution of Household Income, Consumption and Wealth. OECD Publishing; UNECE (2011) Canberra Group Handbook on Household Income Statistics, Second Edition 2011.

Haastattelussa kerättyjen tietojen viiteaika on työllisyyden ja asumiskustannusten osalta haastatteluajankohtaa edeltävä vuosi (tulotietojen viitevuosi), mutta esimerkiksi terveyttä ja aineellista puutetta koskevat tiedot viittaavat haastatteluajankohdan vuoteen.

Tiedot kerää Tilastokeskuksen Tiedonhankinta-yksikkö. Haastattelut tehdään tietokoneavusteisesti Blaise-lomakeohjelmiston avulla valtaosin puhelinhaastatteluina ja pieneltä osin käyntihaastatteluina vastaajan terveydentilan tai kielitaidon niin vaatiessa. Kielenä käytetään haastateltavan valinnan mukaan joko suomea, ruotsia tai englantia (tilastovuodesta 2014 lähtien). Haastattelun keskimääräinen kesto oli noin 30 minuuttia vuoden 2018 tutkimuksessa. Haastattelun keston vaikuttaa ennen kaikkea kotitalouden jäsenten määrä ja heidän toimintansa tilastovuoden aikana.

Rekisterit

Elinolotilaston aineistoon yhdistetään runsaasti rekisteritietoja. Osa tiedoista kuvaa henkilöiden demografisia taustatekijöitä, kuten ikää, sukupuolta, perhesuhteita, koulutusta ja aluetta. Rekisteriaineistojen viiteaika on pääsääntöisesti haastatteluajankohtaa edeltävä vuosi. Tulonjakotilastoon kerättyjä tulotietoja käytetään myös elinolotilaston luokituksissa (tuloryhmä).

Keskeisiä rekisterilähteitä ovat:

- Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmä ja Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskeva tietokanta
- Verohallinnon verotietokanta
- Kansaneläkelaitoksen eläkevakuutus-, sairausvakuutuskorvaus- ja kuntoutusrekisteri, elatustukirekisteri, opintotukirekisteri, asumistukirekisteri sekä toimeentulotukirekisteri
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimeentulotukirekisteri
- Eläketurvakeskuksen eläketapahtumarekisteri
- Tilastokeskuksen tutkintorekisteri
- Valtiokonttorin sotilasvammakorvausjärjestelmän tietokanta
- Koulutusrahaston tiedostot
- Luonnonvarakeskuksen (Luke) maatilarekisteri
- Tilastokeskuksen yritysrekisteri
- Finanssivalvonnan (FIVA) tiedot (ansiosidonnaiset työttömyyspäivärahat)

Perusjoukko

Tilaston kohdeperusjoukon muodostavat Suomessa tilastovuoden lopussa (31.12.2017) vakinaisesti asuvat yksityiskotitaloudet eli ns. kotitalousväestö. Tutkimuksen ulkopuolelle jäävät

- osoitteettomat
- laitospöytä (esimerkiksi pitkäaikaisesti vanhainkodeissa, hoitolaitoksissa, vankiloissa tai sairaaloissa asuvat)
- pysyvästi ulkomailla asuvat, ja myös yli vuoden tilapäisesti ulkomailla oleskelevat, jos heidän Suomessa asuva kotitaloutensa katsoo, että henkilö ei viitevuonna kuulunut kyseiseen kotitalouteen
- turvapaikanhakijat ja tilapäisesti Suomessa asuvat.

Varusmiehet luetaan tilaston perusjoukkoon kuuluviksi. Kuhunkin kotitalouteen kuuluvat henkilöt määritellään haastattelun perusteella tilastovuoden lopun tilanteen mukaan.

Otanta-asetelma

Elinolotilasto perustuu kiertävään paneeliotokseen. Kotitalous osallistuu tutkimukseen neljänä peräkkäisenä vuotena, eli tilastovuoden aineisto koostuu 1.–4. tutkimuskertaa otoksessa mukana olevista kotitalouksista (taulukko 2). Vuoteen 2009 saakka otos sisälsi kaksi paneelia, eli otoksessa 1.–2. tutkimuskertaa mukana olevat kotitaloudet. Siirryttäessä vuonna 2010 kahdesta neljään tutkimuskertaan pienennettiin lähtöotosta siten, että ensimmäiselle tutkimuskerralle on valittu 5 000 kotitaloutta aikaisemman 7 500:n sijaan.

Tutkimuksen otanta-asetelmana on kaksivaiheinen ositettu otanta. Ensimmäisessä vaiheessa muodostetaan ns. master-otos poimimalla systemaattisella otannalla 50 000 16 vuotta täyttäneitä kohdehenkilöä

Tilastokeskuksen väestöä koskevasta tietokannasta²⁾ (tilastovuonna 2016 master-otoksen koko oli poikkeuksellisesti 100 000). Asuntokunnat muodostetaan yhdistämällä kohdehenkilön (otoshenkilö) kanssa samassa asunnossa vakituisesti asuvat henkilöt kotipaikkatunnuksen avulla. Toisessa vaiheessa master-otoksesta poimitaan ositteittain varsinainen tulonjakotilaston otos, 5 000 asuntokuntakotitaloutta. Kotitalouden todennäköisyys sisältyä otokseen riippuu osituskriteerien ohella 16 vuotta täyttäneiden jäsenten lukumäärästä. Ositteiden muodostamisessa käytetään tietoja asuntokuntakotitalouden valtionveronalaisista tuloista tilastovuotta edeltävältä vuodelta³⁾. Tulolajien ja tulotason perusteella muodostetut sosioekonomiset ryhmät ovat palkansaajat, maatalousyrittäjät, muut yrittäjät, eläkeläiset ja muut. Vuonna 2015 ositteiden määrä vähennettiin kahteentoista yhdistämällä verotietueettomat pienituloisten muut 1 ryhmään. Muutos ei vaikuttanut tietojen vertailukelpoisuuteen. Ositekohtaisten otoskokojen määrittelyssä eli otoksen kiintiöinnissä on otettu huomioon tulonjakotutkimuksen erityistarpeet. Yrittäjillä ja suurituloisilla on muita suurempi todennäköisyys sisältyä otokseen. Otoksen kiintiöintiä muutettiin vuodesta 2008 alkaen kasvattamalla pienituloisten ja eläkeläisten lukumäärää. Muutoksen taustalla oli tarve tehostaa pienituloisuusindikaattorien, esimerkiksi pienituloisuusasteen, estimointia.

Neljän paneelin kiertävään otokseen siirtymisen myötä vuonna 2010 on 2.–4. tutkimuskerralle poimittu 16-vuotiaiden kohdehenkilöiden lisäotokset vuosittain⁴⁾. Tutkimuskerrasta riippuen lisäotokseen poimitut kohdehenkilöt osallistuvat tutkimukseen 1–3 tutkimuskertaa. Lisäotoksilla varmistetaan tilaston edustavuus kotitalousväestön ikäjakauman suhteen.

Painokertoimet

Hyväksytysti osallistuneet kotitaloudet ja henkilöt saavat painokertoimet, joilla niiden tiedot korotetaan edustamaan perusjoukon tietoja. Tutkimusaineistossa on kolmenlaisia painoja, joita käytetään riippuen tiedonkeruuyksiköstä eli siitä, ketä tai keitä kotitalouden jäseniä koskien tietoja on kerätty, ja siitä, onko tietojen keräämisessä voinut käyttää sijaisvastaajaa vai ei. Tiedonkeruuyksiköitä ovat kaikki kotitalouden jäsenet ja kotitalouden 16 vuotta täyttänyt otoshenkilö. Osa otoshenkilöä koskevista tiedoista on voitu kerätä sijaisvastaajalta eli otoshenkilön puolesta vastaavalta muulta henkilöltä. Osa tiedoista eri ole voitu kerätä sijaisvastaajalta (esimerkiksi itse koettua hyvinvointia ja terveyttä koskevat tiedot), joten painokertoimien muodostamisessa on huomioitu näihin tietoihin liittyvä eräkat.

Kotitalouksille muodostetaan aluksi asetelmapainot käyttäen hyväksi kotitalouden sisällymistodennäköisyyttä. Tämän jälkeen hyväksytyyn otoksen asetelmapainoille tehdään vastauskatokorjaus kertomalla ne ositteittain hyväksytysti vastanneiden kotitalouksien osuuden käänteisluvulla. Nämä otostason tietojen perusteella vastauskatokorjatut painot kalibroidaan CALMAR-makrolla vastaamaan perusjoukon keskeisiä tunnettuja jakaumia. Menettelyllä pyritään pienentämään kadon valikoivuuden aiheuttamaa harhaa ja tuottamaan mahdollisimman tarkkoja estimaatteja tärkeimmille tulomuuttujille. Vuoden 2018 aineiston painojen kalibroinnissa käytettiin seuraavia tietoja:

- alue (maakuntajako, jossa Helsinki ja muu pääkaupunkiseutu erikseen; tilastollinen kuntaryhmitys)
- asuntokunnan koko
- jäsenten ikä- ja sukupuoliryhmät
- jäsenten koulutustaso
- keskeisten tuloerien kokonaissummat: palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot, työttömyyspäivärahat (peruspäiväraha ja työmarkkinatuki, ansiosidonnainen osuus), eläkkeet, asunto- ja opintolainojen korot, tulonsaajien lukumäärät (ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha, palkkatulot, eläketulot)
- rekisteriperusteinen pienituloisuus

Tämän painokertoimen avulla tuotetaan tiedot, jotka koskevat koko kotitaloutta tai kaikkia kotitalouden jäseniä. Niitä vain otoshenkilöä koskevia tietoja, joiden keräämisessä on voitu käyttää sijaisvastaajaa,

2) Vuodesta 2003 lähtien ikäraja on ollut 16 vuotta aikaisemman 15 vuoden sijaan. Tähän päädyttiin sovitettaessa kansallisen tulonjakotilaston ja Euroopan yhteisön tilastoviraston Eurostatin EU:n tulo- ja elinolotilaston (EU-SILC) edellyttämiä toteuttamiskäytäntöjä.

3) Vuodesta 2003 lähtien ositteet on määritelty kohdehenkilön kotitalouden sosioekonomisen ryhmän ja tuloluokan mukaan, kun aiemmin luokittelu tehtiin kohdehenkilön mukaan. Ositeluokittelun muutos perustuu testeihin, joissa kotitalouteen perustuvan luokittelun todettiin olevan estimoinnin kannalta tehokkaamman kuin henkilöön perustuvan.

4) Vuonna 2010 poimittiin lisäksi poikkeuksellisesti 17-vuotiaiden kohdehenkilöiden lisäotokset tutkimuksen 3.–4. tutkimuskerralle ja 18-vuotiaiden kohdehenkilöiden lisäotos 4. tutkimuskerralle.

tuotetaan tästä painokertoimesta johdettujen painojen avulla. Painot on skaalattu yksinkertaisesti kotitalouden 16 vuotta täyttäneiden jäsenten määrällä.

Lisäksi vain otoshenkilöä koskevien tietojen (terveys, koettu hyvinvointi) julkaisemisessa käytetään erillisiä henkilöpainoja, joiden avulla tiedot yleistetään koko 16 vuotta täyttäneeseen kotitalousväestöön. Näiden tietojen keräämisessä ei ole voitu käyttää sijaisvastaajaa, minkä vuoksi tietojen julkaisemiseksi on muodostettu erillispainot, jotka ottavat yksikkökadon lisäksi huomioon henkilökohtaisiin kysymyksiin liittyvän eräkadon. Näiden painokertoimien pohjana olevat asetelmapainot on katokorjattu ottaen huomioon eräkadon ja skaalattu koko 16 vuotta täyttäneeseen väestöön. Katokorjatut asetelmapainot on sen jälkeen kalibroitu käyttäen erilaisia keskeisiä reunajakaumia. Vuoden 2018 kalibroinnissa näitä tietoja olivat:

- alue (maakuntajako, jossa Helsinki ja muu pääkaupunkiseutu erikseen; tilastollinen kuntaryhitys)
- kotitalouden koko
- ikä- ja sukupuoliryhmät
- koulutustaso
- alin tuloviidennes
- sosioekonominen asema
- rekisteriperusteinen pienituloisuus

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Taulukossa 1 on esitetty tietoja vuoden 2018 elinolotilaston ensimmäisen tutkimuskerran otoksesta ja kadosta ositteittain. Ositteessa oleva numero kuvaa tuloluokkaa, esimerkiksi palkansaajat on jaettu valtionveronalaisten tulojen mukaan neljään luokkaan (1=pienituloisin, 4=suurituloisin luokka).

Taulukko 1. Vuoden 2018 tulo- ja elinolotutkimuksen 1. tutkimuskerran otoksen jakautuminen ositteittain

	Masterotoksen koko	Brutto-otos	Poimintasuhde, %	Hyväksytyt kotitalouksia	Kato	Ylipeitto
Osio						
Palkansaajat 1	10 579	821	7,7	417	396	8
Palkansaajat 2	8 059	652	8,0	375	271	6
Palkansaajat 3	6 752	569	8,4	348	216	5
Palkansaajat 4	3 390	500	14,7	291	203	6
Yrittäjät 1	1 597	400	25,0	223	173	4
Yrittäjät 2	748	299	39,9	175	121	3
Maanviljelijät 1	584	199	34,0	144	54	1
Maanviljelijät 2	484	183	37,8	122	59	2
Eläkeläiset 1	8 096	501	6,1	267	209	25
Eläkeläiset 2	5 509	400	7,2	267	123	10
Muut 1	3 520	345	9,8	147	190	8
Muut 2	471	131	27,8	74	54	3
Yhteensä	49 789	5 000	10,0	2 850	2 069	81

Koko otoksen koosta, vastanneista, kadosta ja ylipeitosta on esitetty tietoja taulukossa 2. Vuonna 2018 otoskoko oli yhteensä 13 072 kotitaloutta, joista osa paljastui haastateltaessa kohdeperusjoukkoon kuulumattomiksi. Tällaisia ylipeittotapauksia ovat esimerkiksi kotitaloudet, joiden kohdehenkilö on muuttanut pysyvästi ulkomaille tai laitokseen tai kuollut. Ylipeiton poistamisen jälkeen netto-otokseen jäi 12 911 taloutta.

Ensimmäistä kertaa tutkimukseen osallistuvilla vastauskato oli 42,1 prosenttia. Toista kertaa tutkimukseen osallistuvien kotitalouksien vastauskato oli 17,6 prosenttia, kolmatta kertaa osallistuvien 12,2 prosenttia ja neljättä kertaa osallistuvien 7,1 prosenttia. Toista tai useampaa kertaa tutkimuksessa mukana olevien kotitalouksien vastauskadot on taulukossa laskettu ehdolla, että kotitalous on osallistunut tutkimukseen aikaisempina vuosina. Kadoksi jääneet kotitaloudet eivät ole mukana tutkimuksen seuraavilla

haastattelukerroilla. Koko otoksessa (kaikki tutkimuskerrat) nettokato oli 23,8 prosenttia vuonna 2018. Vuoden 2018 elinolotilaston aineistoon hyväksytyjen kotitalouksien lukumäärä oli yhteensä 9 832 kotitaloutta. Näissä kotitalouksissa oli kaikkiaan 23 879 henkilöä.

Taulukko 2. Tulo- ja elinolotutkimuksen 2018 otoskoko ja vastauskato

	Tutkimuskerta				
	Koko otos	1	2	3	4
Brutto-otos, kotitalouksia	13 072	5 000	2 983	2 630	2 459
Ylipeitto	161	81	25	32	23
Netto-otos	12 911	4 919	2 958	2 598	2 436
Kato	3 079	2 069	521	317	172
- Kieltäytyneitä	2 079	1 359	394	216	110
- Ei tavoitettu	810	589	97	72	52
- Muu syy	190	121	30	29	10
Hyväksytyjä	9 832	2 850	2 437	2 281	2 264
Nettokato, %	23,8	42,1	17,6	12,2	7,1

Taulukossa 3 on tarkasteltu vastauskadon jakautumista ositteittain tutkimuksen ensimmäisellä tutkimuskerralla vuosina 2009–2018. Vastauskatoprosentit on laskettu painottamattomista luvuista otostasolla. Vuonna 2018 vastauskato kasvoi edellisvuodesta.

Vastauskadon (yksikkökato) ohella tulosten laatuun vaikuttaa yksittäisiin haastattelukysymyksiin liittyvä eräkato. Vain otoshenkilöä (kohdehenkilö) koskevia subjektiivisia mielipidetietoja (terveys, koettu hyvinvointi) joita ei kerätä sijaisvastaajalta, ei korjata. Niiden julkaisemisessa käytetään erillispainoja, jotka ottavat eräkadon huomioon.

Taulukko 3. Nettokato (%) tulo- ja elinolotutkimuksen I paneelissa vuosina 2009-2018

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Palkansaajat 1	32.2	35.3	32.7	38.6	40.1	37.8	42.6	41.8	45.2	48.7
Palkansaajat 2	26.8	31.4	27.2	35.3	28.9	36.7	36.0	40.1	42.5	42.0
Palkansaajat 3	26.8	27.3	26.9	28.6	29.0	33.5	32.8	37.1	39.6	38.3
Palkansaajat 4	30.3	28.4	23.5	32.8	27.1	37.9	34.1	32.3	37.6	41.1
Yrittäjät 1	28.5	30.7	31.2	34.1	35.8	41.6	36.7	35.7	46.5	43.7
Yrittäjät 2	30.1	26.8	31.0	28.9	30.2	31.3	37.4	36.1	37.0	40.9
Maanviljelijät 1	16.1	21.7	17.7	21.7	22.2	24.7	22.7	26.8	27.7	27.3
Maanviljelijät 2	13.9	13.3	15.8	23.5	16.1	26.2	19.7	19.4	29.7	32.6
Eläkeläiset 1	27.3	29.9	24.7	35.7	30.4	35.0	35.3	34.6	36.2	43.9
Eläkeläiset 2	20.6	19.7	21.4	24.0	25.6	26.5	22.4	22.6	25.6	31.5
Muut 1	41.4	45.6	38.3	49.8	48.3	48.8	52.8	50.4	56.3	56.4
Muut 2	28.0	32.0	31.8	33.8	34.6	40.2	36.8	37.6	36.2	42.2
Ei verotuetta	66.7	56.8	71.7	71.7	71.4	65.1
Yhteensä	28.3	29.9	28.0	33.7	32.0	35.9	35.6	36.1	39.9	42.1

Elinolotilaston tuloslukuihin eli estimaatteihin sisältyy otannasta aiheutuvaa satunnaisvaihtelua. Tämän satunnaisvaihtelun suuruutta voidaan arvioida estimaatin keskivirheen avulla. Keskivirheen suuruuteen vaikuttavat otoskoko ja muuttujan arvojen vaihtelu otoksessa eli otosvarianssi. Ryhmissä, joissa otokseen on tullut vähän havaintoja, keskivirhe saattaa olla suuri ja tulokset ovat sen vuoksi epävarmoja.

Tilaston taulukoissa ei ole julkaistu lukumäärätietoja, mikäli ryhmään on otoksessa tullut vähemmän kuin 30 havaintoa. Keskivirheen avulla voidaan tutkimuksen kullekin estimaatille laskea luottamusväli, jolla perusjoukon todellinen arvo on tietyllä luotettavuustasolla.

Tulosten laatuun vaikuttavat kadon ja satunnaisvaihtelun lisäksi peittovirheet (kehikkoperusjoukko poikkeaa kohdeperusjoukosta) ja mittausvirheet (tulomuuttujan mitattu arvo poikkeaa sen oikeasta arvosta). Osa näistä virhelähteistä voi tuottaa systemaattisia virheitä. Systemaattisia virheitä voidaan arvioida vertaamalla estimaatteja rekistereistä saataviin, koko väestöä koskeviin tietoihin sekä muiden tilastojen vastaaviin tietoihin. Vertailuja tehdään vuosittain ja niitä voi tiedustella Tilastokeskuksesta.

Taulukko 4. Köyhyys- tai syrjäytymisriski (%), luottamusvälit ja keskivirhe elinolotilastossa vuonna 2009–2018

	Köyhyys- tai syrjäytymisriski, %	Alaraja	Yläraja	Keskivirhe
Vuosi				
2009	16.9	16.1	17.8	0.43
2010	17.0	16.1	17.8	0.43
2011	18.0	17.1	18.9	0.46
2012	17.2	16.4	18.0	0.43
2013	16.0	15.2	16.8	0.42
2014	17.3	16.4	18.2	0.45
2015	16.9	16.0	17.7	0.45
2016	16.6	15.8	17.5	0.44
2017	15.7	14.8	16.6	0.47
2018	16.4	15.5	17.3	0.48

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Elinolotilastoa tehdään vuosittain. Viimeisimmät tilaston tarvitsemista rekisteriaineistoista ovat käytettävissä noin 11 kuukautta tilastovuoden päättymisen jälkeen. Tilaston tiedot julkaistaan noin 16 kuukautta tilastovuoden päättymisen jälkeen. Samaan aikaan tiedot toimitetaan EU:n tilastovirastolle Eurostatille. Eurostat julkaisee Suomen tiedot osana EU:n tulo- ja elinolotilastoa noin vuoden viiveellä.

Tietoja julkaistaan kahden eri viiteajankohdan mukaan, haastatteluajankohdan ja niitä edeltävän tulojen viitevuoden mukaan. Tulojen viitevuoteen viittavat köyhyys- tai syrjäytymisriski-indikaattori ja sen osaindikaattorit sekä taulukoinneissa käytettävät luokitukset. Osaindikaattoreista pienituloisuus ja vajaatyöllisyys koskevat tulojen viitevuotta ja vakava aineellinen puute haastatteluajankohtaa, mutta yhdenmukaisuuden vuoksi tiedot julkaistaan koskien tulojen viitevuotta. Muut haastatteluissa kerätyt tiedot, kuten koettu terveys ja koettu hyvinvointi, julkaistaan haastatteluajankohdalta.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Elinolotilaston tiedot julkaistaan Tilastokeskuksen internet-sivuilla SVT:n Elinolot -sarjassa sähköisinä julkistuksina ja katsauksina, pdf-muodossa sekä StatFin-tietokantataulukoina. Tiedot löytyvät osoitteesta tilastokeskus.fi/til/eot/index.html.

Elinolotilaston tietoja on mahdollista saada käyttöön julkaisujen ja tietokantataulukoiden lisäksi maksullisina erityisselvityksinä sekä tutkimuskäyttöön käyttöluvanvaraisena anonymisointuna [mikroaineistona](#) Tilastokeskuksen tutkijapalveluiden kautta.

Eurostat luovuttaa anonymisoituja EU:n tulo- ja elinolotilaston (EU-SILC) mikroaineistoja (EU-SILC Users' Database) tutkimuskäyttöön käyttöluvapahakemuksen perusteella. Eurostatin kautta hankittavassa aineistossa ovat mukana myös muiden EU-SILC-tutkimusta tekevien maiden aineistot, mutta tiedot tulevat Eurostatin kautta saataville pidemmällä viiveellä kuin Tilastokeskuksesta. Lisätietoja tästä tutkimusaineistosta saa Eurostatin verkkosivuilta.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Asumiskustannuskäsite

Asumiskustannuskäsitteessä noudatetaan EU:n tulo- ja elinolotilaston (EU-SILC) määritelmää. Tietoa käytetään kotitalouksien asumiskustannusten ja tulojen perusteella johdettavien tietojen kansainväliseen, vertailevaan tilastointiin (ks. [Eurostat](#)).

Tulokäsite

Elinolotilaston käyttämissä tulopohjaisissa luokituksissa pääasiallisena tulokäsitteenä on tulojakotilaston käyttämä *käytettävissä olevat rahatulot (pl. myyntivoitot)*, joka on pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta sama kuin EU:n tulo- ja elinolotilaston (EU-SILC) tulokäsite. Tulokäsitteestä ja muista tulotiedoista ks. tulojakotilaston laatuseloste.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Elinolotilasto pohjautuu samaan otosaineistoon kuin tulojakotilastossa julkaistavat otospohjaiset tiedot ja kotitalouksien varallisuus -tilaston tiedot. Elinolotilaston, tulojakotilaston ja kotitalouksien varallisuus -tilaston tiedot ovat siis yhdenmukaiset, esimerkiksi käytetyt luokitukset (mm. tuloluokitus) ovat samat kummassakin tilastossa.

Koska joitakin elinolotietoja kerätään henkilötasolla vain yhdeltä kotitalouden jäseneltä, on näiden tietojen käyttöä varten muodostettu erillispainot. Julkaistaessa tietoja, joita kysytään haastattelemalla vain yhtä kotitalouden jäsentä ilman sijaisvastaajamahdollisuutta, käytetään lisäksi erillispainoja, joissa huomioidaan mahdollinen eräkatot. Näiden erillispainojen kalibrointi on pidetty peruspainotukseen verrattuna mahdollisimman samankaltaisina, mutta painotusteknisistä syistä täyteen yhdenmukaisuuteen ei voida päästä. Tämän vuoksi myös painojen tuottamissa väestöryhmittäisissä jakaumissa, esimerkiksi henkilöiden sosioekonomisessa asemassa, voi olla eroja käytetystä painosta riippuen.

Lisätietoja

Kaisa-Mari Okkonen 029 551 3408
Vastaava tilastojohtaja:
Jari Tarkoma

toimeentulo.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Lähde: Elinolotilasto 2018, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi